

Rättsfallssamlingen

TRIBUNALENS DOM (fjärde avdelningen)

den 10 juli 2024*

”Ekonomisk och monetär politik – Tillsyn över kreditinstitut – ECB:s beslut att inte tillåta förvärv av kvalificerat innehav i ett kreditinstitut – Talan om ogiltigförklaring – Berättigat intresse av att få saken prövad – Villkoret direkt berörd – Delvis avvisning – Den tilltänkte förvärvarens anseende och yrkeskompetens – Finansiell sundhet – Efterlevnad av tillsynskrav – Bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism – Proportionalitet”

I mål T-323/22,

PH,

PI,

PJ,

Socrates Capital Ltd, Toronto (Kanada),

företrädna av advokaterna D. Hillemann, C. Fischer och T. Ehls,

sökande,

mot

Europeiska centralbanken (ECB), företrädd av E. Yoo, S. Letocart och V. Hümpfner, samtliga i egenskap av ombud,

svarande,

med stöd av

Europeiska kommissionen, företrädd av D. Triantafyllou, i egenskap av ombud,

intervenient,

meddelar

TRIBUNALEN (fjärde avdelningen)

* Rättegångsspråk: engelska.

sammansatt av ordföranden R. da Silva Passos samt domarna S. Gervasoni (referent) och T. Pynnä,

justitiesekreterare: V. Di Bucci,

efter den skriftliga delen av förfarandet

med beaktande av att ingen av parterna inom tre veckor efter delgivningen av underrättelsen om att den skriftliga delen av förfarandet avslutats hade inkommit med någon begäran om muntlig förhandling, och av att tribunalen, med tillämpning av artikel 106.3 i tribunalens rättegångsregler, har beslutat att avgöra målet på handlingarna,

följande

Dom¹

- 1 PH, PI, PJ och Socrates Capital Ltd (sökandena) har med stöd av artikel 263 FEUF yrkat ogiltigförklaring av Europeiska centralbankens (ECB) beslut av den 22 mars 2022 om att inte tillåta PH, PI och PJ att förvärva ett kvalificerat innehav i HKB Bank GmbH (nedan kallad målbanken) och att de får mer än 50 procent av kapitalet och rösterna i sistnämnda bank.

I. Bakgrund till tvisten och omständigheter som inträffat efter det att talan väckts

- 2 När det angripna beslutet antogs var målbanken ett mindre betydande kreditinstitut, i den mening som avses i artikel 6.4 i rådets förordning nr 1024/2013 av den 15 oktober 2013 om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut (EUT L 287, 2013, s. 63). Målbanken har sitt säte i Tyskland och står under direkt tillsyn av Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (BaFin, den federala finansinspektionen, Tyskland).
- 3 Vid tidpunkten för det angripna beslutet innehade Socrates Capital 81,6 procent av kapitalet och 95,14 procent av rösterna i målbanken. Bolaget ägdes i sin tur till 100 procent indirekt (via två holdingbolag) av A.

[utelämnas]

- 7 Den 9 april 2020 och den 9 juli 2020 anmälde PH, å ena sidan, och PI och PJ, å andra sidan, till BaFin sin avsikt att, i egenskap av indirekta förvärvare (PH och PI) och i egenskap av direkt förvärvare (PJ), förvärva ett kvalificerat innehav och därigenom få mer än 50 procent av kapitalet och rösterna i målbanken (nedan kallat det tilltänkta förvärvet), tack vare förvärvet av samtliga andelar som Socrates Capital innehade i målbanken.

[utelämnas]

¹ Nedan återges endast de punkter i denna dom som tribunalen anser bör publiceras

- 10 I augusti 2020 ingick Socrates Capital, å ena sidan, och PI och PJ, å andra sidan, ett avtal om köp och försäljning avseende det tilltänkta förvärvet (nedan kallat köpeavtalet). Enligt köpeavtalet, som var föremål för förhandsvillkor och uppsägningsklausuler, gick Socrates Capital med på att till PJ, till en köpeskilling om [2–20] miljoner euro, sälja det kvalificerade innehav i målbanken som bolaget hade förvärvat i juni 2017.

[utelämnas]

- 20 Den 22 mars 2022 delgav ECB de tilltänkta förvärvarna det angripna beslutet jämte sitt svar på yttrandet över utkastet till det angripna beslutet (nedan kallat svaret på yttrandet).
- 21 Det angripna beslutet antogs med stöd av bland annat artiklarna 22 och 23 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiven 2006/48/EG och 2006/49/EG (EUT L 176, 2013, s. 338), såsom dessa artiklar införlivats med den tyska lagstiftningen om kreditsektorn. ECB ansåg i huvudsak att det fanns anledning att motsätta sig det tilltänkta förvärvet, eftersom de tilltänkta förvärvarna inte uppfyllde kraven på anseende, finansiell sundhet, efterlevnad av tillsynskrav och bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

[utelämnas]

II. Förfarandet och parternas yrkanden

- 26 Genom inlägga som inkom till tribunalens kansli den 8 september 2022 yrkade ECB att tribunalen skulle fastställa att det inte längre fanns anledning att döma i saken. Genom beslut av den 11 januari 2023 beslutade tribunalen att pröva denna begäran i samband med att målet prövades i sak.
- 27 Sökandena har yrkat att tribunalen ska
- fastställa att det angripna beslutet är rättsstridigt och att deras rättigheter har åsidosatts, och
 - förplikta ECB att ersätta rättegångskostnaderna.
- 28 ECB har yrkat att tribunalen ska
- i första hand fastställa att det inte längre finns anledning att döma i saken, och
 - i andra hand avvisa talan i den del den väckts av Socrates Capital och i vart fall ogilla densamma, samt
 - förplikta sökandena att solidariskt ersätta rättegångskostnaderna.
- 29 Europeiska kommissionen, som har intervenerat till stöd för ECB:s yrkanden, har yrkat att tribunalen ska
- ogilla talan, och

- förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

III. Rättslig bedömning

[utelämnas]

C. Huruvida Socrates Capitals talan kan tas upp till sakprövning

- 51 ECB anser att Socrates Capital inte är direkt och personligen berört av det angripna beslutet, vilket innebär att bolaget inte har rätt att väcka talan om ogiltigförklaring enligt artikel 263 fjärde stycket FEUF. Det angripna beslutet har inte någon inverkan på Socrates Capitals rättsställning, eftersom detta beslut rent juridiskt inte hindrar bolaget från att sälja sitt innehav till intresserad köpare; några sanktionsåtgärder har inte vidtagits gentemot säljaren av andelarna. Vad gäller syftet med förfarandet, bedömningskriterierna för förvärv av ett kvalificerat innehav och det administrativa förfarandet är säljaren av det kvalificerade innehavet inte direkt berörd av ett beslut om invändning mot förvärvet, vilket endast berör den potentiella förvärvaren. ECB har tillagt att villkoret personligen berörd inte är uppfyllt, eftersom det angripna beslutet är resultatet av en bedömning av kriterier som inte har något samband med säljaren av det kvalificerade innehavet.
- 52 Sökandena har bestritt denna argumentation. ECB har inte beaktat att köpeavtalet innehåller en villkorsklausul, enligt vilken avtalet inte kan fullgöras om ECB motsätter sig transaktionen. Det angripna beslutet påverkar även Socrates Capitals äganderätt och näringsfrihet. I det angripna beslutet anges dessutom att de tilltänkta förvärvarnas anseende påverkas negativt av att de har "gjort affärer" med säljaren, vilket är att likställa med ett allmänt förbud mot att köpa målbanken. Socrates Capital berörs personligen, eftersom ingen annan enhet innehar majoriteten av de aktier som de tilltänkta förvärvarna önskar förvärva.
- 53 Tribunalen påpekar i detta avseende att de fyra sökandena har väckt en och samma talan. Eftersom PH, PI och PJ har talerätt, saknas det anledning att pröva huruvida Socrates Capital har talerätt. Det rör sig nämligen om en och samma talan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 mars 1993, CIRFS m.fl./kommissionen, C-313/90, EU:C:1993:111, punkt 31).
- 54 Med hänsyn till intresset av en god rättsskipning, och med hänsyn till den särskilda betydelsen av den fråga om sakprövningsförutsättningar som ECB har aktualiserat med sin invändning om rättegångshinder, finner tribunalen det emellertid vara lämpligt att pröva denna invändning.
- 55 I artikel 263 fjärde stycket FEUF föreskrivs två fall där en fysisk eller juridisk person har talerätt för att väcka talan mot en akt som inte är riktad till denna person. För det första får en sådan talan väckas på villkor att akten direkt och personligen berör personen. För det andra kan en sådan person väcka talan mot en regleringsakt som inte medför genomförandeåtgärder om regleringsakten berör personen direkt (dom av den 18 oktober 2018, Internacional de Productos Metálicos/kommissionen, C-145/17 P, EU:C:2018:839, punkt 32).
- 56 Sakprövningsförutsättningarna i artikel 263 fjärde stycket FEUF ska tolkas mot bakgrund av den grundläggande rätten till ett effektivt domstolsskydd, utan att detta emellertid leder till ett kringgående av de villkor som uttryckligen föreskrivs i EUF-fördraget (dom av den 3 oktober 2013, Inuit Tapiriit Kanatami m.fl./parlamentet och rådet, C-583/11 P, EU:C:2013:625, punkt 98).

- 57 I förevarande mål har det angripna beslutet inte delgetts Socrates Capital. För övrigt fanns det inte någon bestämmelse som krävde en sådan delgivning av detta bolag i egenskap av överlåtare av det aktuella kvalificerade innehavet. Eftersom det angripna beslutet inte riktar sig till Socrates Capital, kan bolaget således endast anses ha talerätt om det omfattas av något av de båda typfall som nämns i punkt 55 ovan.
- 58 Eftersom det angripna beslutet inte är en regleringsakt, ska det dessutom prövas huruvida talan kan tas upp till sakprövning mot bakgrund av det första typfall som nämns i punkt 55 ovan.
- 59 Det ska således först prövas huruvida Socrates Capital kan anses vara direkt berört av det angripna beslutet.
- 60 Villkoret i artikel 263 fjärde stycket FEUF att en fysisk eller juridisk person ska vara direkt berörd av den åtgärd som är föremål för talan förutsätter att två kumulativa kriterier är uppfyllda, nämligen dels att den ifrågasatta åtgärden har direkt inverkan på denna persons rättsliga ställning, dels att den inte lämnar något utrymme för skönsässig bedömning för dem till vilka den riktar sig, och som ska genomföra den, eftersom genomförandet ska ha en rent automatisk karaktär och endast följa av unionslagstiftningen utan att några andra mellanliggande regler tillämpas (dom av den 22 juni 2021, Venezuela/rådet (Berört tredjeland), C-872/19 P, EU:C:2021:507, punkt 61).
- 61 För att avgöra huruvida en rättsakt har rättsverkningar ska hänsyn tas bland annat till rättsaktens syfte, innehåll, räckvidd och betydelse samt till det rättsliga och faktiska sammanhang i vilket den antagits (dom av den 22 juni 2021, Venezuela/rådet (Berört tredjeland), C-872/19 P, EU:C:2021:507, punkt 66).
- 62 Den ordning för kontroll av kvalificerade innehav som föreskrivs i artikel 22 och följande artiklar i direktiv 2013/36 innebär att den som har för avsikt att förvärva ett kvalificerat innehav i ett kreditinstitut ska bli föremål för en förhandsbedömning, bland annat avseende vederbörandes anseende och finansiella sundhet, detta för att säkerställa en sund och ansvarsfull ledning av det berörda kreditinstitutet.
- 63 De bedömningskriterier för förvärv av ett kvalificerat innehav som föreskrivs i artikel 23 i direktiv 2013/36 syftar till att bedöma lämpligheten av den tilltänkte förvärvaren och den förvärvsplan som denne lämnat in till behörig myndighet. I synnerhet syftar bedömningen till att kontrollera att den tilltänkta förvärvaren har det anseende och den finansiella sundhet som krävs, så att kreditinstitutet i vilket innehav ska förvärvas kan fortsätta att uppfylla sina tillsynskrav. Bedömningen bidrar även till att förhindra att transaktionen finansieras med medel från olaglig verksamhet (förslag till avgörande av generaladvokaten Campos Sánchez-Bordona i målet Berlusconi och Fininvest, C-219/17, EU:C:2018:502, punkt 80).
- 64 Enligt artikel 22.1 i direktiv 2013/36 ankommer det på den tilltänkte förvärvaren att underrätta de behöriga myndigheterna om det tilltänkta förvärvet. I direktivet nämns för övrigt varken att denna underrättelse ska offentliggöras eller att det ska vara möjligt för andra personer än den tilltänkta förvärvaren, däribland den person som önskar avyttra sin andel i ett kreditinstitut, att delta i förfarandet för bedömning av det tilltänkta förvärvet.
- 65 Enligt artikel 22.5 i direktiv 2013/36 ska de behöriga myndigheterna, om de beslutar att motsätta sig det tilltänkta förvärvet, underrätta den tilltänkte förvärvaren därom och ange skälen för sitt beslut.

- 66 Slutligen föreskrivs i artikel 26.2 tredje stycket i direktiv 2013/36 att om ett innehav har förvärvats trots att de behöriga myndigheterna har motsatt sig, ska medlemsstaterna, oavsett de sanktioner som i övrigt vidtas, föreskriva antingen att rösträtterna för sådana innehav inte får utövas eller att avgivna röster ska vara ogiltiga eller att de får förklaras ogiltiga.
- 67 Syftet med ordningen för kontroll av kvalificerade innehav är således att man före förvärvet ska kunna bedöma egenskaperna hos de tilltänkta förvärvare som har för avsikt att verka inom banksektorn i egenskap av ägare.
- 68 Under dessa omständigheter ska en invändning mot ett förvärv av ett kvalificerat innehav i ett kreditinstitut inte anses påverka rättsställningen för det säljande bolaget.
- 69 Även om en invändning mot förvärv av ett kvalificerat innehav innebär ett ifrågasättande av möjligheten för de tilltänkta förvärvarna att ingå ett avtal med säljaren av ett kvalificerat innehav, så påverkar detta inte säljarens rätt att genomföra en överlåtelse med en annan potentiell köpare. En sådan invändning innebär endast att de tilltänkta förvärvarna inte ges möjlighet att verka inom banksektorn i egenskap av ägare.
- 70 Denna slutsats vinner stöd av det rättsliga sammanhang i vilket det angripna beslutet ingår. I direktiv 2013/36 nämns varken att man ska offentliggöra underrättelsen om förvärv av ett kvalificerat innehav i ett kreditinstitut, eller att tredje man ska ges möjlighet att delta i det administrativa förfarandet, eller att den behöriga myndighetens beslut alltid ska offentliggöras. För det fall att en invändning mot förvärv av ett kvalificerat innehav inte efterlevs, föreskrivs i direktivet endast sanktioner rörande utövande av rösträtt motsvarande det innehav som de tilltänkta förvärvarna förvärvat. I 2c § punkt 2 i Kreditwesengesetz (lagen om kreditväsendet), av den 9 september 1998 (BGBl. 1998 I, s. 2776), i dess lydelse enligt lagen av den 10 augusti 2021 (BGBl. 2021 I, s. 3436) (nedan kallad KWG), föreskrivs inte några sanktionsåtgärder gentemot den som säljer ett kvalificerat innehav eller några åtgärder i form av att förvärvet i sig ska gå åter eller att situationen ska återställas till såsom den var före försäljningen.
- 71 I det angripna beslutet görs det således en bedömning av de tilltänkta förvärvarnas kvalitativa egenskaper, inte av huruvida köpeavtalet är lagenligt.
- 72 Klausulen i köpeavtalet om att avtalet inte ska träda i kraft om ECB inte lämnat sitt godkännande därtill, har tagits med i avtalet frivilligt av avtalsparterna. En av parterna intagen klausul i ett avtal kan visserligen återspegla vad som anges i tillämpliga bestämmelser (se, för ett liknande resonemang och analogt, dom av den 5 maj 1998, Dreyfus/kommissionen, C-386/96 P, EU:C:1998:193, punkt 51). I förevarande fall återspeglar nämnda klausul emellertid bestämmelser om att den tilltänkte förvärvaren individuellt måste ha ett administrativt tillstånd, detta för att det ska kunna gå att avgöra om denne har de kvalitativa egenskaper som erfordras för att få verka inom banksektorn i egenskap av ägare. Till skillnad från omständigheterna i det mål som avgjordes genom domen av den 5 maj 1998, Dreyfus/kommissionen (C-386/96 P, EU:C:1998:193), uttalar sig ECB inte om huruvida det avtal som eventuellt ingåtts mellan de tilltänkta förvärvarna och säljaren av en andel i ett kreditinstitut är förenligt med tillämpliga bestämmelser när ECB bedömer underrättelsen om förvärvet.
- 73 Vidare föreskrivs i artikel 16 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan) att näringsfriheten ska erkännas i enlighet med unionsrätten samt nationell lagstiftning och praxis.

- 74 I stadgans artikel 17 föreskrivs att var och en har rätt att besitta lagligen förvärvad egendom, att nyttja den, att förfoga över den och att testamentera bort den.
- 75 Även om det angripna beslutet utgör ett ingrepp i de tilltänkta förvärvarnas rätt till egendom och näringsfrihet, kan det inte anses utgöra ett ingrepp i Socrates Capitals rättigheter. Det angripna beslutet påverkar nämligen inte direkt Socrates Capitals rätt att sälja sina andelar i målbanken.
- 76 I motsats till vad sökandena har gjort gällande, ansåg ECB inte att de tilltänkta förvärvarna hade bristande anseende på grund av att de rent allmänt hade "haft affärer" med Socrates Capital. I synnerhet kritiserade ECB inte de tilltänkta köparna för att ha undertecknat köpeavtalet med Socrates Capital. I punkt 2.7 i det angripna beslutet kritiserade ECB endast att de tilltänkta förvärvarna hade för avsikt att involvera A i genomförandet av affärsplanen och att utnämna denne till styrelseledamot, efter det tilltänkta förvärvet. Sökandena saknar således fog för att hävda att det angripna beslutet motsvarar ett allmänt förbud för Socrates Capital att sälja sina andelar i målbanken.
- 77 Socrates Capital är således inte direkt berört av det angripna beslutet.
- 78 Talan ska följaktligen avvisas i den del den avser Socrates Capital. Det saknas därvid anledning att pröva huruvida Socrates Capital är personligen berört av det angripna beslutet.

D. Prövning i sak

[utelämnas]

6. Den andra grunden: Åsidosättande av 2c § punkt 1b första meningen moment 1 KWG, vad gäller yrkeskompetens

[utelämnas]

a) ECB:s möjlighet att bedöma de tilltänkta förvärvarnas yrkeskompetens

- 357 I repliken har sökandena för första gången gjort gällande att ECB inte kunde grunda sig på den tilltänkta förvärvarens yrkeskompetens för att anta det angripna beslutet. I artikel 23.1 i direktiv 2013/36 nämns den tilltänkta förvärvarens anseende, men inte dennes yrkeskompetens. ECB har således enligt sökandena åsidosatt denna artikel, såsom den införlivats i tysk rätt.

[utelämnas]

- 358 Det är riktigt att artikel 23.1 a i direktiv 2013/36 endast nämner den tilltänkta förvärvarens anseende, medan punkt b i samma artikel nämner anseende, kunskaper och erfarenheter, i enlighet med artikel 91.1 i direktivet, för de medlemmar i ledningsorganet och medlemmar i den verkställande ledningen som kommer att leda kreditinstitutets verksamhet efter det tilltänkta förvärvet.

- 359 Tribunalen påpekar emellertid att begreppet anseende, enligt dess vedertagna betydelse, betyder "som är berömvärd" eller "som är notoriskt respektabel". En sådan definition, som bland annat hänvisar till allmänhetens uppfattning, utesluter inte att en persons anseende är avhängigt vederbörandes yrkeskompetens.
- 360 Enligt skäl 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/44/EG av den 5 september 2007 om ändring av rådets direktiv 92/49/EEG och direktiven 2002/83/EG, 2004/39/EG, 2005/68/EG och 2006/48/EG vad gäller förfaranderegler och utvärderingskriterier för bedömning av förvärv och ökning av innehav inom finanssektorn (EUT L 247, 2007, s. 1), vars bestämmelser har återanvänts i direktiv 2013/36, innebär kriteriet om den tilltänkta förvärvarens anseende att det fastställs huruvida det föreligger eventuella tvivel beträffande den tilltänkte förvärvarens integritet "och yrkeskompetens" och huruvida dessa tvivel är välgrundade.
- 361 Att vid prövningen av den tilltänkta förvärvarens anseende pröva dennes yrkeskompetens ligger i linje med den lämplighetsprövning som ska göras enligt artikel 23.1 i direktiv 2013/36. Detta ligger även i linje med syftet med att kontrollera förvärv av kvalificerade innehav, nämligen att säkerställa en sund och omsorgsfull förvaltning av kreditinstitutet. I och med att den som äger ett kvalificerat innehav kan ha ett inflytande över det aktuella kreditinstitutet, bidrar dennes yrkeskompetens till en sådan sund och omsorgsfull förvaltning av kreditinstitutet.
- 362 Denna tolkning vinner dessutom stöd i det gemensamma vägledningsdokumentet. Punkt 10.1 däri anger nämligen att bedömningen av den tilltänkte förvärvarens anseende ska täcka in dennes integritet och yrkeskompetens.
- 363 2c § punkt 1b första meningen moment 1 KWG (se punkt 282 ovan) föranleder inte någon annan tolkning. I skälen till Gesetz zur Umsetzung der Beteiligungsrichtlinie (lagen om införlivande av innehavsdirektivet) av den 12 mars 2009 (BGBl., 2009 I, s. 470), som införlivar direktiv 2007/44 med den tyska rättsordningen, anges att tillförlitlighetskriteriet innebär att man ska pröva om det finns några tvivel om den tilltänkte förvärvarens integritet "och yrkeskompetens" och huruvida dessa tvivel är välgrundade.
- 364 Anseenderekvisitet i artikel 23.1 i direktiv 2013/36 ska således tolkas så, att det inbegriper en bedömning av den tilltänkte förvärvarens yrkeskompetens.
- 365 Sökandena kan därmed inte vinna framgång med sitt argument att ECB åsidosatt artikel 23 i direktiv 2013/36, såsom denna artikel införlivats med den tyska rättsordningen, genom att pröva de tilltänkta förvärvarnas yrkeskompetens.

[utelämnas]

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (fjärde avdelningen)

följande:

1) Talan ogillas.

2) PH, PI, PJ och Socrates Capital Ltd ska bära sina rättegångskostnader och ersätta de kostnader som uppkommit för Europeiska centralbanken (ECB).

3) Europeiska kommissionen ska bära sina rättegångskostnader.

da Silva Passos

Gervasoni

Pynnä

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 10 juli 2024.

Underskrifter